

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De comparatione virtutum moralium adinuicem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

77. q. 30.
cap. r. paulo
ante finem
tom. 5.

tionalis, vt ex dictis patet. † secundum autem obiectum siue materiam, quia est circa operationes, quibus homo ordinatur non solum in seipso, sed etiam ad alterum. vnde iustitia est preclarissima virtutum, vt dicitur in 5. Ethic. * Inter alias autem virtutes morales, quae sunt circa passiones, tanto in vnaqua; magis relucet rationis bonu, quanto circa maiora motus appetitiuus subditur rationi. Maximum autem in his quae ad hominem pertinent, est vita, a qua omnia alia dependent. & ideo fortitudo, quae appetituum motu subditur rationi in his quae ad mortem & vitam pertinent, primum locum tenet inter virtutes morales, quae sunt circa passiones, tamen ordinatur infra iustitiam. Vnde Philos. dicit in 1. Rhet. * quod necessesse est maximas esse virtutes, quae sunt alijs honoratissimae, siquidem est virtus potentia benefactiva. propter hoc fortes & iustos maxime honorat haec quidem in bello, sicut fortitudo, haec autem iustitia & in bello, & in pace utilis est. Post fortitudinem autem ordinatur temperantia, quae subijcit rationi appetitu circa ea quae immediate ordinatur ad vitam vel in eodem secundum numerum, vel in eodem secundum speciem, sicut in cibis, & venereis. & sic istae tres virtutes simul cum prudentia dicuntur esse principales etiam dignitate. Secundum quid autem dicitur aliqua virtus esse maior, secundum quod administratum, vel ornamentum praebet principali virtuti: sicut substantia est simpliciter dignior accidente, aliquod tamen accidens est secundum quid dignius substantia, in quantum perficit substantiam in aliquo esse accidentali.

cap. 9. 20. 6.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod actus liberalitatis oportet quod fundetur super actum iustitiae. Non enim esset liberalis datio, si non de proprio daret, vt in 2. Polit. dicitur. vnde liberalitas sine iustitia esse non potest, quae secernit suum a non suo. Iustitia autem potest esse sine liberalitate: vnde iustitia simpliciter est maior liberalitate tanquam condior, & fundamentum ipsius. Liberalitas autem est secundum quid maior, cum sit quidam ornatus iustitiae, & supplementum eius.

AD SECUNDVM dicendum, quod patientia debet habere opus perfectum in tolerantia malorum, in quibus non solum excludit iniustam vindictam, quam etiam excludit iustitia: neque solum odium quod facit charitas: neque solum iram, quod facit mansuetudo: sed etiam excludit tristitiam inordinatam, quae est radix omnium praedictorum. & ideo in hoc est perfectior & maior: quia in hac materia extirpat radicem: non autem est simpliciter perfectior omnibus alijs virtutibus: quia fortitudo non solum sustinet molestias absque perturbatione, quod est patientiae, sed etiam ingerit se eis cum opus fuerit. vnde quicumque est fortis, est patiens, sed non conuertitur. est autem patientia quaedam fortitudinis pars.

Cap. 3. 20. 5.

AD TERTIVM dicendum, quod magnanimitas non potest esse nisi alijs virtutibus praexistentibus, vt dicitur in 4. Ethicorum. * vnde comparatur ad alias, sicut ornatus earum: & sic secundum quid est maior omnibus alijs, non tamen simpliciter.

† Super Quaestiones
166. Articulum
quintum.

ARTICVLVS V.

Vtrum sapientia sit maxima inter
virtutes intellectuales.

Supra q. 37.
art. 2. ad 2. &
infra q. 68
art. 7. cor. &
1. Eth. princ.
& lib. 6. lec.
6. & 7.

IN articulo eiusdem
66. q. in responso-
ne ad quartum, nota
auream doctrinam,
quare sapientia ra-
tiones terminorum
maxime vniuersa-

AD QVINTVM sic proceditur.
Videtur, quod sapientia non
sit maxima inter virtutes intelle-
ctuales. Imperans enim maius est

F eo cui imperatur: sed prudentia videtur imperare sapientiae. dicitur enim 1. Ethic. * quod quale disciplinarum debitum est esse in ciuitatibus, & quale vnumquodque addiscere, & vsque quo, haec praedicta, scilicet politica, quae ad prudentiam pertinet, vt dicitur in 6. Ethic. † cum igitur inter disciplinas etiam sapientia contineatur, videtur quod prudentia sit maior, quam sapientia.

¶ 2 Praet. De ratione virtutis est, quod ordinet hominem ad felicitatem. est enim virtus dispositio perfecti ad optimum, vt dicitur in 7. Physic. * sed prudentia est ratio agibilium, per quae homo ad felicitatem perducitur: sapientia autem non considerat humanos actus, quibus ad beatitudinem peruenitur. ergo prudentia est maior virtus quam sapientia.

¶ 3 Praet. Quanto cognitio est perfectior, tanto videtur esse maior: sed perfectiorem cognitionem habere possumus de rebus humanis, de quibus est scientia, quam de rebus diuinis, de quibus est sapientia, ut distinguit Aug. in 1. de Trinitate. * Quia diuina incomprehensibilia sunt, secundum illud Iob 36. Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram. ergo scientia est maior virtus quam sapientia.

¶ 4 Praet. Cognitio principiorum est dignior quam cognitio conclusionum: sed sapientia concludit a principijs indemonstrabilibus, quorum est intellectus, sicut et aliae scientiae. ergo intellectus est maior virtus, quam sapientia.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 6. Ethicorum, * quod sapientia est sicut caput inter virtutes intellectuales.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * Magnitudo virtutis secundum suam speciem consideratur ex obiecto: obiectum autem sapientiae praecellit inter obiecta omnium virtutum intellectualium: consideratur enim causam altissimam, quae Deus est, vt dicitur in principio Metaphisicorum. * Et quia per causam iudicatur de effectibus, & per causam superiorem de causis inferioribus, deest, quod sapientia habet iudicium de omnibus virtutibus intellectualibus, & eius est ordinare omnes, & ipsa est quasi architectonica respectu omnium.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum prudentia circa res humanas, sapientia vero circa causam altissimam, impossibile est quod prudentia sit maior virtus sapientiae, nisi vt dicitur in 6. Ethicorum. * maximum eorum quae sunt in mundo, esset homo. vnde dicendum est, quod sicut in eo lib. dicitur, † quod prudentia non imperat sapientiae, sed potius conuertitur: quia spiritualis sapientia dicat omnia, & ipse a nemine iudicatur, vt dicitur 1. ad Corinthios. 2. Non enim prudentia habet se intrinsece de altissimis, quae considerat sapientia: sed imperat hominibus, quae ordinantur ad sapientiam, sicut quomodo homines debeant ad sapientiam peruenire. vnde in hoc dicitur prudentia, seu politica, ministra sapientiae: introducit ad eam praeparans ei viam, sicut ostiarius ad regem.

AD SECUNDVM dicendum, quod prudentia consideratur quibus peruenitur ad felicitatem: sed sapientia considerat ipsum obiectum felicitatis, quod est altissimum.

liur' considerat, fit in 4. Metaphisicorum, quia scilicet eius proprius effectus est in re causae, quod in prima parte dicitur: & conuenit iudicari de principijs, quia scilicet eorum causa considerat rationes terminorum. iudicium enim rei per illas causas fit. Iudicium autem sapientiae de principijs ex rationibus terminorum non tanquam explicitans medium terminum latentem praeficit assensum principijs, aut residuum altera causa veritatis eorum, sed tanquam dans eis intrinsecam constitutiuam eorum rationes, scilicet terminorum, & in eodem resoluens in lae. & propterea defendit illa causa in arte videtur.

H
I
K
Cap. 8.
Hoc inter
causas, si
iud. Abr
tam gen
facit.